BABALAR VE OĞULLAR

(Отцы и дети)

İvan Sergeyeviç Turgenyev

Rusça aslından çeviren:
Vedat Gültek

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1721
EDEBÎ ESERLER: 886

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-146-0

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

Özgün Adı: Отцы и дети

1. Basım: 2005, İnkılâp Kitabevi
2. BASIM

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Oğuzhan Murat Öztürk

Son Okuma: Bilal Erimez

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Mahmut Doğan

Baskı ve Cilt: İMAK OFSET BASIM YAYIN SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
Akçaburgaz Mah. 137. Sok.No: 12 Esenyurt / İstanbul / TÜRKİYE
Sertifika Numarası: 45523 Tel: (0212) 444 62 18

İstanbul- 2021

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İvan Sergeyeviç Turgenyev: Meşhur Rus şair, yazar, çevirmen ve oyun yazarı Ivan Sergeyevi**ç** Turgenyev 1818 yılında Rusya'nın Oryol kasabasında dünyaya geldi. Babası emekli bir subay olan Turgenyev'in annesi geniş arazilere sahip zengin bir ailenin kızıdır. Turgenyev'in dominant bir karakter olan annesinin etkisiyle romanlarındaki kadın kahramanları de baskın karakterler olarak kurguladığı düşünülmektedir. 1838-41 yılları arasında Berlin Üniversitesinde öğrenim görmesi sebebiyle Rusya'nın batılılaşma politikası izlemesi gerektiğini savunmuştur. İlk romanı *Rudin*'i 1856 yılında yayımlayan Tugenyev, 1859 yılında ikinci romanı *Soylular Evi*'ni yayınladı. Turgenyev'e dünya çapında şöhret sağlayan ise 1862 yılında neşredilen *Babalar ve Oğullar* romanıdır. Fakat bu romanın gördüğü tepki yazarın Rusya'yı terk etmek zorunda bırakacaktı. Önce Almanya'ya sonra İngiltere'ye yerleşen Turgenyev, ömrünün son günlerini memleket hasretiyle geçirdiği Paris'te 1883 yılında hayata gözlerini yumdu.

Vedat Gültek: 1939 yılında Malatya'da doğdu. İlkokulu Malatya'da, ortaokulu ise Besni'de bitirdi. Lise tahsilini Erzincan Askeri Lisesi'nde yaptıktan sonra 1959 yılında Kara Harp Okulu'na girdi. 1961 yılında piyade subayı olarak mezun oldu. Askeri okullarda yabancı dil olarak Rusça'yı seçen Vedat Gültek, Silahlı Kuvvetler'in değişik birliklerinde çeşitli görevlerde bulundu. 1974 yılında Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin Rus Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun olunca aynı yıl Askeriye'deki görev birimini değiştirerek öğretmen oldu ve Işıklar Askeri Lisesi'ne Rusça öğretmeni olarak atandı.

Silahlı Kuvvetlerin birçok biriminde öğretmenlik yaptıktan sonra 1993 yılında emekliye ayrıldı. Evli ve iki çocuk sahibi olan yazarın, birçok çevirisinin yanında yayımlanmış eserleri şunlardır:

- Rus Dili Grameri-Kurmay Yayınevi
- Türkçe-Rusça Rusça-Türkçe Konuşma Kılavuzu-Kurmay Yayınevi
- Türkçe-Rusça Rusça-Türkçe Atasözleri Sözlüğü-Sosyal Yayınlar
- Rusça-Türkçe Türkçe-Rusça Sözlük-Kurmay Yayınevi

I

"E, Piyotr? Görünürlerde yok mu daha?" diye uşağına sordu şapkasız, sırtında toz içinde kalmış bir palto, ayağında kareli pantolon olan kırk yaşlarındaki beyefendi l859 yılının 20 Mayısı'nda. Beyefendi, … Şosesi üzerindeki hanın alçak eşiğine çıkmış, tombul yanaklı, çenesinde beyazımsı tüycükler olan ve donuk bakışlı küçücük gözlü uşağına sesleniyordu.

Kulağında firuze küpe, pomat sürülmüş her türden renkli saçları ve son derece saygılı davranışlarına varıncaya dek her hâliyle kendini hiçbir kusuru olmayan biri gibi gören yeni kuşaktan olduğu belli uşak, çevresini küçümseyen bir tavırla, "Hayır, görünürlerde kimse yok efendim!" diye yanıtladı önlerinde uzayıp giden yola bakarak.

"Görünürlerde kimse yok ha?" diye yeniden sordu beyefendi.

"Kimse yok efendim," diye ikinci kez yanıtladı uşak.

Beyefendi içini çekti ve bir kanepeye oturdu. Ayaklarını altına almış otururken ve çevresine düşünceli düşünceli bakarken biz de kendisini okuyucularımıza tanıtalım bu arada.

Onun adı Nikolay Petroviç Kirsanov. Handan on beş verst[1] ötede, iki yüz kölesi olan güzel bir malikânesi ya da onun sürekli olarak söylediği gibi, köylülerle hesaplaştıktan sonra iki bin desyatina[2] arazisi olan bir "çiftliği" vardır. Babası l812 yılındaki savaşta generallik yapmış, yarı okuryazar, kaba ama yine de iyi yürekli bir Rus'tu; yaşamı boyunca oradan oraya sürülmüş, gittiği yerlerde rütbesi gereği çok önemli roller üstlenmiş ve sonunda da önce bir tugaya, ardından da bir tümene komuta etmiş. Nikolay Petroviç de ileride sözünü edeceğimiz ağabeyi Pavel gibi Rusya'nın güneyinde doğmuştu; yaşamı, on dört yaşına kadar evde, ucuz öğretmenlerin, dalkavukluğa merak salmış laubali emir subaylarının ve karargâh personelinin arasında geçmişti. Annesi, Kolyazinler ailesindendi; kız iken Agathe

[1] Verst: 1,06 km'lik Rus uzunluk ölçüsü. -çn.

[2] Desyatina: Eski Rusya'da 1,09 hektara eşit arazi ölçü birimi. -çn.

adını taşıyordu fakat general karısı olduktan sonra Agafokleya Kuzminişna Kirsanova olmuştu ve "komutan anne"lerden biriydi artık. Hışır hışır ipekli elbiseler giyer, başına süslü başlıklar takar, kilisede de herkesten önce yaklaşırdı haça; yüksek sesle ve çok konuşur, çocuklara her sabah el öptürür, geceleri ise haç çıkararak onları kutsardı; sözün özü çok rahat bir yaşam sürerdi.

Bir generalin oğlu olan Nikolay Petroviç ise pek bir yüreklilik gösteremediğinden, hatta korkak lakabına layık görülmesine karşın ağabeyi Pavel gibi o da orduya girmek zorunda kalmıştı yine de; ne var ki tam da atandığı yerin haberi geldiği gün ayağını kırmış, iki ay yataktan çıkamamış ve bu nedenle yaşamının kalan kısmını "birazcık topal" olarak geçirmişti. Babası da artık onun peşini bırakmış ve sivil olarak kalmasına izin vermişti. On sekiz yaşına girdiğinde onu Petersburg'a götürüp üniversiteye yerleştirmişti babası. Ağabeyi ise bu arada subay çıkmış ve muhafız alayında göreve başlamıştı.

İki genç, İlya Kolyazin adındaki annelerinin amcasının ki o önemli bir devlet memuruydu, kontrolü altında, aynı dairede birlikte oturuyorlardı. Tümeninin başına ve eşinin yanına dönen babaları, yazıcı askerlerin gri çeyrek kâğıtlara eğri büğrü yazılarla yazılmış mektuplarından seyrek olarak gönderiyordu zaten. Bu kâğıtların sonuna da özenle ve hemen dikkati çeken "acayip" bir yazıyla "Piyotr Kirsanof-Tuğgeneral" yazılı olurdu.

Nikolay Petroviç, l835 yılında meslek adayı olarak üniversiteden mezun olmuştu. General Kirsanof da görevinde başarısızlıkları nedeniyle emekliye ayrılmış, yerleşmek için Petersburg'a gelmişti eşiyle birlikte. Ne var ki tam da Tavriçekiy Parkı'nın yakınında bir ev tutmuş, İngiliz Kulübüne de üye yazılmışken kalp sektesinden ölüvermişti birden. Agafokleya Kuzminişna da hemen onun ardından çabucak gidivermişti: Kadıncağız başkentin renksiz yaşamına hiç mi hiç alışamamış, emeklilik yaşamı onu yiyip bitirmişti.

Nikolay Petroviç de bu arada, daha anne ve babası hayattayken onları fazlasıyla üzen bir şey yapmış, ev sahibi olan memur Prepolovenskiy'in kızına âşık olmuştu; kızcağız oldukça sevimli ve kültürlü denilebilecek biriydi: Dergilerdeki "bilimsel" denilen ciddi yazıları okurdu hep.

Nikolay Petroviç evlendi bu kızla yas dönemi biter bitmez. Babasının tanıdıklarının da yardımlarıyla yerleştirildiği Bayındırlık Ba-

kanlığındaki görevinden ayrılmış, ilkin, Ormancılık Enstitüsüne yakın olan bir yazlık evde, ardından kent içinde, temiz bir merdiveni, soğuk bir konuk odası olan küçük ve güzel bir evde, en sonunda da artık hepten yerleştiği köyde çok tatlı günler geçirmişti Maşa'cığıyla ve hemen kısa bir süre sonra da oğlu Arkadiy doğmuştu.

Eşler birbirleriyle çok iyi geçiniyorlar, sakin ve güzel bir yaşam sürüyorlardı: Tüm zamanlarını birlikte geçiriyorlar, birlikte okuyorlar, ikisi aynı anda piyano çalıp düetler söylüyorlardı. Maşa, çiçek yetiştiriyor, kuşları besliyor, Nikolay Petroviç ise arada bir ava çıkıyor, çiftlik işleriyle uğraşıyordu; Arkadiy de sakin ve güzel bir yaşam içinde serpilip büyüyordu. On yıl böylece akıp gitmişti bir rüya gibi. Bayan Kirsanova 47 yılında öldü. Bu felakete zorlukla dayanabilmişti Nikolay Petroviç, birkaç haftada saçları bembeyaz oldu. Az da olsa dertlerini unutmak için yurt dışına çıkmaya karar vermişti ki 48[3] yılı gelip çattı. İstemeyerek de olsa köye dönmek zorunda kaldı; uzun bir hareketsiz yaşamdan sonra çiftlikte değişiklikler yaparak biraz avunmaya çalıştı.

55 yılında oğlunu götürüp üniversiteye yerleştirmiş, onunla tam üç kış geçirmişti Petersburg'da. Bu süre içinde hiçbir yere çıkmayıp Arkadiy'in genç arkadaşlarıyla dost olmaya çalışmıştı. Son kış ise oğlunun yanına gidememişti, şimdi de onu, 1859 yılının Mayıs ayında, saçları hepten ağarmış, biraz şişmanlamış, azıcık da kamburu çıkmış olarak görüyoruz: Bir zamanlar kendisi gibi memur adayı olarak üniversiteden mezun olan oğlunu bekliyor.

Efendisine saygısızlık olmasın, belki de efendisinin gözleri önünde kalmak istemediğinden olacak, demir kapının öbür tarafına geçip piposunu yakmıştı uşak. Nikolay Petroviç başını önüne eğdi ve eşiğin yıpranmış basamaklarına bakmaya başladı: İri ve sarı ayaklarını yere vura vura tombul bir civciv basamakların üzerinde dolaşıp duruyordu; pis bir kedi ise parmaklığın üzerinde nazlı nazlı pinekliyor, arada bir de ona düşmanca bakıyordu. Güneş yakıcıydı; sıcacık çavdar ekmeğinin kokusu geliyordu hanın yarı karanlık taşlığından. Bizim Nikolay Petroviç ise dalıp gitmişti. "Oğlum... devlet memuru adayı... Arkaşa..." Düşüncesi durmamacasına kafasından

[3] Avrupa'da baş gösteren bazı bunalımlar sonucu karışıklıklar yaşanmaya başlanmıştır. -çn.

geçip duruyordu; kendini başka şeyler düşünmek için zorlasa da aynı konuya takılıp kalıyordu aklı. Ölen karısını anımsadı... "Biraz daha bekleyemedi!" diye fısıldadı hüzünle... Tombul, mavimsi bir güvercin yola kondu ve gidip kuyunun yanındaki su birikintisinden su içmeye başladı bir acele. Nikolay Petroviç ona bakmaya başladı; birden yaklaşan tekerleklerin sesi geldi kulağına.

"Geliyorlar herhâlde!" dedi uşak kapının arkasından kafasını uzatarak.

Yerinden fırladı Nikolay Petroviç ve gözünü yolun ilerisine dikti. Cins üç at koşulmuş büyük bir araba göründü uzaktan; içinde ise üniversiteli şapkasının viziyeri ile onun altındaki sevimli yüz seçilebiliyordu ancak…

"Arkaşa! Arkaşa!" diye bağırıyordu Kirsanof, bir yandan da hem koşuyor hem de kollarını kaldırmış sallayıp duruyordu... Devlet memuru adayı gencin sakalsız, toz toprak içinde kalmış, güneş yanığı yanağına yapışmıştı dudakları birkaç dakika sonra.

II

"İzin verirsen üstümü başımı temizleyeyim babacığım, senin de elbiseni kirleteceğim," dedi Arkadiy. Babasının sarılıp okşamalarına sevinçle karşılık verirken sesinde gençlere özgü bir gürlük vardı. Yüzünde ise yol yorgunluğunun verdiği uykusuzluk vardı.

"Önemli değil, önemli değil," dedi Nikolay Petroviç sevgi dolu bir gülümsemeyle. Eliyle iki kez oğlunun pelerininin yakasına ve kendi paltosuna vurdu, birazcık geri çekildi.

"Şöyle bir dur da bakayım sana," dedi, ardından da hana doğru yürüdü bir aceleyle. "Şuraya, hemen şuraya gidelim, atları da hemen koşuversinler arabaya!"

Oğlundan çok daha fazla heyecanlı görünüyordu Nikolay Petroviç; kendini birazcık kaybetmişti sanki, sürekli olarak bir şeylerden korkuyor gibiydi. Arkadiy onu durdurdu.

"Babacığım," dedi ona. "İzin verirsen sana, mektuplarımda sıkça sözünü ettiğim değerli dostum Bazarov'u tanıtayım. Büyük bir incelik göstererek konuğumuz olmayı kabul etti."

Sırtında uzun, püsküllü bir paltoyla arabadan çıkan uzun boylu genç adama yaklaştı Nikolay Petroviç, öbürü daha elini uzatmadığı hâlde onun kırmızı elini tutarak kuvvetlice sıktı.

"Çok çok memnun oldum," diye başladı. "Bizi ziyaret ettiğiniz için de ayrıca teşekkür ederim; umarım... adınızı ve baba adınızı bağışlarsınız."

"Yevgeniy Vasilyev," diye yanıtladı Bazarov tembel fakat erkekçe bir sesle. Bu arada paltosunun yakasını açarak yüzünü tam olarak gösterdi Nikolay Petroviç'e. Uzun, kuru ve geniş alınlıydı, burnunun yukarı kısmı basık, ucu ise sivriydi; iri ve yeşilimsi renkteki gözleri yüzünü aydınlatıyordu, favorileri sarkık ve kum rengindeydi; yüzü ve dudaklarındaki sakin gülümseme onun kendine olan güvenini ve zeki oluşunu anlatıyordu.

"Umarım bizde kaldığınız süre içinde sıkılmazsınız sevgili Yevgeniy Vasilyiç," diye devam etti Nikolay Petroviç.

Bazarov'un ince dudakları titrer gibi oldu fakat hiçbir yanıt vermedi ve sadece şapkasını kaldırdı. Onun koyu sarımsı ve uzun, gür saçları geniş kafatasındaki iri kıvrımları gizleyemiyordu.

"Ne dersin Arkadiy," diyerek yeniden oğluna dönmüştü Nikolay Petroviç. "Atları koşalım mı arabaya? Ya da biraz dinlenmek de isteyebilirsiniz."

"Evde dinleniriz babacığım, atları koşsunlar."

"Hemen, şimdi," diye kalktı babası. "Hey, Pyotr, duyuyor musun beni? Emir ver de çabuk olsunlar kardeşim."

Kusursuz bir uşak olarak yetişmiş olan Pyotr, küçük beyin elini gelip öpmedi, sadece uzaktan eğilerek selam vermekle yetindi ve avlu kapısının ardında kayboldu sonra da.

"Ben buraya kaleskayla[4] geldim ama senin geldiğin araban için üç at vardır," diye telaşla söylenip duruyordu Nikolay Petroviç, bu arada Arkadiy de hancı kadının getirdiği güğümdeki suyu içiyordu, Bazarov ise piposunu yakmış, atların koşum takımlarını çözmekle meşgul olan arabacıya yaklaşmıştı. "Ne var ki bizim kaleska iki kişiliktir, işte bu yüzden... bilmiyorum yani... dostun nasıl..."

"Bizim geldiğimiz arabayla gelecek o," diye alçak sesle babasının sözünü kesti. "Lütfen, onunla böyle resmî olma. Öyle candan, öyle mütevazı biri ki o, sen de görüyorsun işte."

Nikolay Petroviç'in arabacısı atları dışarı çıkarmıştı.

"Haydi, biraz kımılda bakalım kaba sakal!" dedi Bazarov arabacıya dönerek.

"Duy bak Mityuha," dedi orada bulunan ve ellerini gocuğunun arka ceplerine sokmuş bir arabacı. "Beyefendi sana nasıl da bir ad taktı hemen! Tam bir kaba sakalsın gerçekten!"

Mityuha kalpaklı kafasını sallamakla yetindi sadece ve terden köpük köpük olan ortadaki atın dizginlerini çözdü.

"Daha çabuk, daha çabuk çocuklar, acele edin!" diye bağırdı Nikolay Petroviç. "Size bir votkalık bahşiş vereceğim."

Birkaç dakika içinde atlar koşulmuştu hemen; baba ile oğlu kaleskaya yerleştiler; Pyotr, arabacının yanındaki yere oturdu, Bazarov ise geldiği arabaya binip başını deri yastığa gömdü. Ve iki araba yola koyuldu.

---

[4] Kaleska: Bir tür fayton. -çn.

III

"Eh artık, sonunda bir memur adayısın ve evine döndün," dedi Nikolay Petroviç kâh Arkadiy'in omzuna kâh dizine dokunurken. "Nihayet!"

Tüm varlığını saran içten ve çocuksu bir sevince karşın, sözü bir an önce heyecanlı konulardan güncel konulara getirmek istiyordu Arkadiy.

"E, amcam nasıl? Sağlığı iyi mi?"

"İyi. Seni karşılamaya o da benimle birlikte gelmek istiyordu ya, vazgeçti nedense."

"Beni çok bekledin mi?" diye sordu Arkadiy.

"Evet, yaklaşık beş saat."

"İyi yürekli babacığım benim!"

Arkadiy birden çevik bir hareketle babasına dönüp şap diye onu yanağından öptü. Sessizce güldü Nikolay Petroviç.

"Sana öyle bir at hazırlattım ki," diye başladı babası. "Göreceksin bak! Odanın duvarlarını da kâğıtla kaplattım."

"Bazarov için de bir oda var mı?"

"Ona da buluruz."

"Lütfen babacığım, iyi davran ona karşı. Onun dostluğuna ne denli değer verdiğimi sana anlatamam."

"Yeni mi tanıştınız onunla?"

"Kısa bir süre önce."

"Onu geçen kış görememiş olmamın nedeni bu demek. Ne iş yapıyor?"

"Onun asıl branşı doğal bilimler. Her konuda bilgisi var onun. Önümüzdeki yıl doktora yapmak istiyor."

"Oo! Demek tıp fakültesinde okuyor," dedi Nikolay Pitroviç ve sustu. Ardında elini uzatarak, "Pyotr, bizim köylüler değil mi şu gelenler?" dedi.

Efendisinin işaret ettiği yöne doğru baktı Pyotr. Sıska atların

çektiği birkaç tane araba hızla geliyordu köy yolundan. Her arabada birer ikişer köylü oturuyordu gocuklarının önleri açık.

"Evet, öyle," dedi Pyotr.

"Nereye gidiyorlar acaba, kente mi yoksa?"

"Kente gidiyorlar belli ki," dedi Pyotr onları küçümser bir tavırla. "Meyhaneye..." dedikten sonra bu sözlerini arabacının da onaylamasını istiyormuşçasına hafifçe eğilerek arabacıya baktı. Ne var ki arabacı hiç kımıldamadı bile; o, eski kafalı biriydi ve yeni görüşleri asla benimsemezdi.

"Köylülerle başım dertte bu yıl," dedi Nikolay Petroviç oğluna dönerek. "Paylarına düşeni ödemiyorlar. Sen olsan ne yaparsın?"

"Gündelikle çalıştırdıklarından memnun musun bari?"

"Evet," dedi dişlerinin arasından Nikolay Petroviç. "Ne var ki onları da kışkırtıyorlar, işte, asıl bela da burada zaten; ayrıca gelecek için de bir çabaları yok. Aletleri bozuyorlar. Yine de doğruyu söylemeliyim, toprağı çok iyi sürdüler. Buğdayı öğütürsek unumuz da olacak. Yani şimdi sen çiftlik işleriyle ilgileniyor musun?"

"Sizin buralarda gölgeli hiçbir yer olmayışı çok kötü," dedi Arkadiy son soruya yanıt vermeden.

"Evin kuzeyindeki balkonun üzerine büyük bir güneşlik gerdirdim," diye anlattı Nikolay Petroviç. "Şimdi artık açık havada yemek yemek mümkün."

"Desene ki yazlığa çıkmışız gibi olacak... Her neyse, zaten bunlar pek de önemli değil. Ne harika bir hava var burada! Ne güzel kokuyor! Gerçekten bizim buralardaki bu güzel koku hiçbir yerde yoktur! Burada gökyüzü de..."

Arkadiy birden durdu, arka tarafa yan yan bakarak sustu.

"Elbette," dedi Nikolay Petroviç. "Sen burada doğdun, her şey sana bambaşka görünecek..."

"Öyle ama babacığım, bir insanın nerede doğduğu pek de önemli değil..."

"Ne var ki..."

"Hayır, hiçbir önemi yok."

Nikolay Petroviç yan gözle oğluna baktı; kaleska yarım verst daha gitti, ancak ondan sonra yeniden aralarında konuşmaya başladılar.

"Sana yazmış mıydım, pek anımsamıyorum," dedi Nikolay Petroviç. "Hani senin yaşlı bir dadın vardı ya, Yeronovna, öldü o."

"Gerçekten mi? Zavallı ihtiyarcık! Ya Prokofyiç, sağ mı o?"

"Evet sağ, hem de hiç değişmedi. Hâlâ eskisi kadar geveze. Aslına bakarsan Maryino'da pek bir değişiklik göremeyeceksin."

"Kâhyan yine aynı kâhya mı?"

"Bir tek kâhyayı değiştirdim işte. Eskiden evimizde köle olarak çalışıp da şimdi serbest kalanları artık çalıştırmak istemiyorum, en azından sorumluluk gerektiren işlerde çalıştırmamaya karar verdim."

Gözleriyle Pyotr'u işaret etti Arkadiy.

Nikolay Petroviç alçak sesle, "Il est libre, en effet,"[5] dedi. "Ama o zaten oda hizmetçisi. Şimdiki kâhyam kentli biri; sanırım işinin ehli bir delikanlı o. Yılda iki yüz elli ruble vermeyi düşünüyorum ona. "Bu arada (Nikolay Petroviç bunları söyledikten sonra elini alnının ve kaşlarının üzerinden geçirdi ki bu davranışı onda her zaman bir utanma belirtirdi) Maryino'da bir değişiklik göremeyeceğini söylemiştim ya... Doğru değil bu. Sana bildirmeyi bir borç bildiğim bir şey var. Her ne kadar..."

Kısa bir süre sustu, sonra konuşmasını Fransızca olarak sürdürdü:

"Kurallara bağlı bir ahlakçı benim bu içtenliğimi belki de gereksiz bulabilir ama bunu gizlemek asla mümkün olmaz, bu bir, ikincisi ise sen de pekâlâ bilirsin ki baba oğul ilişkilerinde benim bazı kişisel düşüncelerim var. Şunu da belirteyim, sen, elbette beni haksız bulabilirsin. Benim yaşımdaki... Sözün özü, bu... bu kız... Belki de bu kızla ilgili kimi şeyler duymuşsundur daha önce..."

"Feneçka mı?" diye sordu umursamaz bir tavırla.

Kıpkırmızı oldu Nikolay Petroviç.

"Lütfen onun adını böyle yüksek sesle söyleme... Ha, evet... Şimdi benimle oturuyor o. Bizim eve getirdim onu... Evde iki küçük oda vardı. Neyse... Bütün bunları değiştirebiliriz yine de."

"Bağışla ama babacığım, neden değiştirecekmişsin?"

"Arkadaşın bizde konuk olacak... Yakışık almaz."

"Sen Bazarov'u dert etme lütfen. Böyle şeylere pek önem vermez o."

---

[5] "Evet, o şimdi özgür." -çn.

"Ayrıca sen de varsın..." dedi yavaşça Nikolay Petroviç. "İşin kötü yanı, o oda pek de iyi değil..."

"Lütfen babacığım," diye onun sözünü kesti Arkadiy. "Sanki özür diliyor gibisin; yoksa utanıyor musun?"

"Elbette, utanmam gerek," derken Nikolay Petroviç giderek daha fazla kızarıyordu.

"Yeter babacığım, yeter, çok rica ediyorum!" derken sevecenlikle gülümsüyordu Arkadiy. "Neden özür diliyor ki?" diye geçirdi içinden ve o temiz ve yufka yürekli babasına karşı nedenini pek iyi anlayamadığı, gizli bir üstünlük duygusuyla karışık bir anlayış, bir şefkat duydu o an. Kendini okumuş, bu tür uğraşlardan kurtulmuş biri olarak gördüğü için elinde olmadan büyük bir keyif alıyordu.

"Lütfen, devam etme artık!" diye bir kez daha yineledi.

Hâlâ alnını ovuşturuyordu Nikolay Petroviç; parmaklarının altından oğluna baktı, o anda yüreğine gürp diye bir şey saplandı sanki... Ne var ki kendini suçlu görüyordu bu konuda.

"İşte, bizim tarlalar başladı artık," dedi biraz sustuktan sonra.

"Şu ilerideki de bizim koru sanırım," dedi Arkadiy. "Öyle değil mi?"

"Evet, bizim. Ne var ki sattım ben onu. Bu yıl da onu kesip yok edecekler."

"Neden sattın onu?"

"Para lazımdı, hem zaten onu köylülere vermem gerekiyordu."

"Paylarına düşeni sana ödemeyen köylülere, değil mi?"

"Bu onların bileceği bir şey. Hem belki günün birinde öderler."

"Çok yazık olacak koruya," dedi Arkadiy ve çevreye bakmaya başladı.

Doğal güzelliği olan yerler denilemezdi geçtikleri yerlere. Tarlalar, bütün tarlalar ta ufka kadar bazen hafifçe yükselerek bazen de yeniden alçalarak uzayıp gidiyordu; kimi yerde de küçük ormanlar, seyrek ve bodur çalılarla kaplı kıvrılarak giden dere yatakları Katerina döneminde yapılmış tabloları andırıyordu sanki. Kıyıları aşınmış dereler, minicik bentleri olan göller, çatıları yarıya kadar temizlenmiş sık ve alçacık evleriyle küçük loş köyler, bomboş kalmış harman yerlerinin yanında duvarları sazlardan örülmüş, kapıları ardına kadar açık, içlerinde buğday da öğütülebilen küçük ambarlar, tuğlalarla örülmüş, bazılarının sıvaları dökülmüş, bazılarının da

arkalarındaki haçları eğilmiş harap mezarlıkları bulunan kiliseler görülüyordu.

Yüreğinde bir sıkıntı duydu birden Arkadiy. Sanki özellikle hazırlanmış gibi, karşılaştıkları köylülerin hepsinin de kıyafetleri yırtık pırtıktı, sıska atlara binmişlerdi; yolun her iki yanında yığılı duran, kabukları soyulup dalları kırılmış ağaçlar bile partallar içindeki dilencileri andırıyorlardı; her yanlarından kıtır kıtır sesler gelen sıska inekler, kıtlıktan çıkmışlar gibi hendeklerin içlerindeki otları yiyorlardı büyük bir iştahla. Bilinmeyen korkunç bir varlığın pençelerinden zorlukla kurtulmuşlardı sanki; o güzel bahar gününde insanın kafasında o fırtınaları, ayazları, karları ile o sıkıcı, bitip tükenmek bilmeyen kışın o beyaz hayalini canlandırıyordu bu zavallı ve dermanları tükenmiş hayvanlar... "Hayır," diye düşünüyordu Arkadiy. "Bu diyarlar o denli varsıl değil, ne işlenmiş ne de bir bolluğu, bereketi var. Asla ve asla buralar böylece bırakılamaz, kesinlikle değişmeli... İyi de nasıl yapmalı bunu, nereden başlamalı?"

Arkadiy böyle düşünüyordu işte... O, bunları düşünürken bahar da hükmünü sürüyordu. Yörede her şey altın renkli bir yeşile bürünüyor, ağaçlar, çalılar, otlar, her şey genişlemesine, hafif hafif dalgalanıyor, ılık rüzgârın sessiz soluğu altında titreşiyordu; her yerde şırıltılarla akan çayların bitmez tükenmez sesleri duyuluyor, kız kuşları kâh alçak çayırların üzerinde döne döne uçuyorlar, ötüyorlar kâh susuyorlar ve yığından yığına sekip duruyorlardı; henüz boy atan yaz buğdaylarının yumuşak yeşilliği içinde sevimli karartılar hâlinde geziniyor, yavaş yavaş beyazlaşan başakların arasında bazen kayboluyor, arada bir de o sisli, dalga dalga tarlaların içinde kafaları görünüp kayboluyordu.

Arkadiy baktı, baktı ve düşünceleri yavaş yavaş gücünü yitirip hepten dağıldılar sonunda da... Sırtındaki pelerini çıkardı ve babasına öyle bir çocukça neşeyle baktı ki bir kez daha kucakladı babası onu.

"Az kaldı artık," dedi Nikolay Petroviç. "Şu tepeyi çıktığımızda evi görürüz. Gör bak, seninle çok güzel günler geçireceğiz Arkaşa; eğer sıkılmazsan, çiftlik işlerinde yardım da edersin bana. Bizim artık birbirimize iyice sokulmamız, birbirimizi çok iyi tanımamız gerekir, öyle değil mi?"

"Elbette," dedi Arkadiy. "Hava ne kadar da güzel bugün!"

"Sen buraya geldiğin için canım benim! Evet, ilkbaharın en parlak günü. Laf aramızda, ben Puşkin'le aynı düşüncedeyim; hatırlarsın sen de "Yevgeniy Onegin"de:

Gelişin hüzündür benim için,
İlkbahar, ilkbahar, aşk zamanı!
Hangi...

"Arkadiy!" diye Bazarov'un sesi geldi üstü örtülü arabadan. "Bana bir kibrit getirsinler, pipomu yakacak bir şey yok."

Birden sustu Nikolay Petroviç; babasını şaşkınlıkla ama yine de içinde ona karşı bir yakınlık duyarak dinleyen Arkadiy, cebinden gümüş kibrit kutusunu bir acele çıkarıp Bazarov'a gönderdi Pyotr ile.

"Sigara ister misin?" diye yeniden bağırdı Bazarov.

"Ver," diye yanıtladı Arkadiy.

Pyotr kaleskaya döndüğünde Arkadiy'e kibrit kutusu ile birlikte bir de kalın ve siyah renkte bir sigar uzattı; Arkadiy onu hemen yaktı, yakar yakmaz da çevreye öyle bir sert, keskin ve küflü bir koku yayıldı ki yaşamı boyu hiç sigara içmemiş olan Nikolay Petroviç, bu kokuyu duymamak için burnunu öbür yana çevirdi istemeden de olsa, ne var ki oğlunu gücendirmemek için bunu belli etmemeye çalışıyordu.

On beş dakika sonra iki araba da gri renge boyanmış, çatısı kırmızı sacla kaplanmış, yeni ahşap bir köy evinin önünde durdular. Burası Maryino idi. Yeniköy de deniyordu; köylüler ise buraya Yoksul Çiftlik adını takmıştı.

IV

Uşaklar, efendilerini karşılamak için sokak kapısı önüne çıkmamışlardı; sadece on iki yaşlarında bir kız çocuğu görünmüş, ardından da sırtında armalı beyaz düğmeli füme rengi bir ceket olan ve Pyotr'a çok benzeyen bir delikanlı, Pavel Petroviç Kirsanov'un özel uşağı çıkmıştı.

Uşak hiç konuşmadan faytonun kapısını açtı, üstü kapalı arabanın örtüsünün düğmelerini çözdü.

Nikolay Petroviç, oğlu ve Bazarov'la birlikte boş denebilecek salondan geçtiler, salon kapısının aralığından genç bir kadının yüzü görünüp hemen kayboldu; sonra yeni tarzda döşenmiş konuk odasına girdiler.

Nikolay Petroviç şapkasını çıkarıp saçlarını silkeledi.

"İşte eve geldik!" dedi. "Bundan sonra yapmamız gereken şey, bir güzel yemek yiyip dinlenmektir."

Bazarov gerindi, "Yemek yesek hiç de fena olmaz gerçekten," dedi ve kendini divanın üzerine attı.

"Evet evet, hadi, yemek yiyelim, çabucak sofraya oturalım," dedi Nikolay Petroviç ve görünürde hiç gereği yokken ayaklarını yere vurdu. "İşte, Prokofyiç de tam zamanında geldi."

Altmış yaşlarında, kupkuru, ak saçlı, sırtında madenî düğmeli kahverengi bir ceket, boynunda da pembe mendil sarılı olan bir adam girdi içeri. Arkadiy'e yaklaştı gülümseyerek, elini öptü, konuğa da eğilerek başıyla selam verdi, sonra da geri geri giderek kapıya yaklaştı, orada öyle elleri arkasında kenetli bir hâlde beklemeye başladı.

"İşte o, Prokofyiç," diye başladı Nikolay Petroviç. "Sonunda bize geldi... Nasıl? Nasıl buldun onu?"

"Çok iyi gördüm efendim," diyerek gülümsedi yaşlı adam, hemen ardından da o gür kaşlarını çatarak, "Sofrayı hazırlamamızı emreder misiniz?" diye ciddi bir tavırla sordu.

"Evet evet, lütfen. Fakat önce odanıza geçmek ister miydiniz Yevgeniy Vasilyiç?"

"Hayır, çok teşekkür ederim, gereği yok. Sadece şu valizimle partallarımı benim oraya taşımaları için emir verirseniz," dedi ve pelerinini çıkardı.

"Pekâlâ. Prokofyiç, beyin pelerinini alıver." (Prokofyiç, Bazarov'un "benim partallarım" dediği pelerinini, çok şaşırmış gibi bir tavırla ve iki eliyle aldı, başının üzerinde oldukça yüksek tutarak ve parmaklarının ucuna basarak götürdü.) "Ya sen Arkadiy, bir dakika için de olsa, odana gitmek ister miydin?"

"Evet, biraz temizleneyim," diye cevap verdi Arkadiy ve kapıya yöneldi fakat tam o anda içeriye orta boylu, sırtında koyu renk bir İngiliz "süet" elbise, boynunda o günlerin modası olan kısa bir kravat, ayağında kısa konçlu rugan ayakkabılar olan biri girdi: Pavel Petroviç Kirsanov. Görünüşte kırk beş yaşlarındaydı; kısa kesilmiş kır saçlarının yeni gümüş rengine çalan bir parıltısı vardı; yüzü kuruydu ama buruşuk değildi, incecik ve yumuşak bir kalemle çizilmişçesine çok düzgün ve temiz çizgileri vardı yüzünün. Gençliğinde çok yakışıklı olduğu belliydi: Yüzünde hâlâ o eski yakışıklılığının izleri vardı: Özellikle parlak, kara ve uzun gözleri çok güzeldi. Arkadiy'in amcası, tüm bu zarif ve soylu görünüşüyle hâlâ dimdikti, hâlâ yukarılara doğru yükselmek istiyormuş gibi bir hâli vardı; insanlar bu görünüşlerini genellikle yirmi yaşlarında yitirmeye başlarlar.

Pavel Petroviç uzun pembe tırnaklı elini pantolonunun cebinden çıkardı, elini, iri ve tek bir akik taşıyla süslü bembeyaz manşeti daha bir güzel gösteriyordu; elini yeğenine uzattı. Onunla önce Avrupalılar gibi "shake hands",[6] sonra da Rus usulüne göre o ince bıyıklarını yeğeninin yanağına değdirerek üç kez öptü onu, "Hoş geldin!" dedi.

Nikolay Petroviç, onu Bazarov'la tanıştırdı: Pavel Petroviç, o dinç vücudunu hafifçe eğdi, yüzünde bir tebessüm belirdi, ne var ki ona elini uzatmadı ve yeniden elini cebine soktu.

"Bugün artık gelmezsiniz sanıyordum," diye konuşmaya başladı o tatlı sesiyle. "Bir şey mi oldu yoksa?"

---

[6] Tokalaşma, el sıkışma. -çn.

Bunları söylerken olduğu yerde hafifçe sallanıyordu; omuzlarını kaldırıp bembeyaz dişlerini göstererek gülerken son derecede kibar görünüyordu.

"Hiçbir şey olmadı," diye cevap verdi Arkadiy. "Birazcık oyalandık işte. Bu nedenle de kurtlar gibi açız şu anda. Prokofyiç'e söyle de çabuk olsun babacığım; hemen dönerim ben."

"Dur biraz, ben de geliyorum," diyerek divandan fırlayıverdi Bazarov. İki genç adam çıktılar konuk odasından.

"Kim bu?" diye sordu Pavel Petroviç.

"Arkaşa'nın bir arkadaşı, onun söylediğine bakılırsa çok ama çok akıllı biriymiş."

"Bizde mi kalacak?"

"Evet."

"Bu uzun saçlıyı konuk edeceksin, öyle mi?"

"Evet dedim ya."

Tırnaklarını masanın üzerinde tıklatmaya başladı Pavel Petroviç.

"Arkadiy biraz s'est dégourdi,"[7] dedi. "Onun dönmesine sevindim."

Yemek sırasında çok az konuşuldu. Özellikle Bazarov hemen hiç konuşmadı ama fazlaca yemek yedi. Nikolay Petroviç, kendi söylemiyle "çiftçilik yaşantısıyla" ilgili başından geçen olayları anlatıyor, yönetimin yakın günlerde alacağı kimi önlemlerden, komitelerden, milletvekillerinden, bazı makineler satın almak zorunluluğundan vs. söz ediyordu. Pavel Petroviç bir aşağı bir yukarı dolaşıp duruyordu yemek odasında, hiçbir zaman akşamları yemek yemezdi o. Kimi zaman bir kadeh dolusu kırmızı şaraptan bir yudum içer, bundan daha da seyrek olarak birkaç sözcük eder ya da "a! vay! hım!" gibi sesler çıkarırdı.

Arkadiy, Petersburg'la ilgili birkaç haber verdi fakat çocukluk döneminden çıktığı hâlde onu hâlâ çocuk olarak görenlerin arasına düşen her genç gibi o da içinde biraz çekingenlik duyuyordu. Konuşmasını gereksiz olarak uzatıyor, "babacığım" kelimesini kullanmamaya özen gösteriyor, hatta bir seferinde "babalık" bile dedi; daha doğrusu, bu sözcüğü dişlerinin arasından söylemişti; bir seferinde de büyük bir ilgisizlikle bardağına çok fazla şarap koymuş ve

[7] Açılmış. -çn.

onu son damlasına kadar içmişti. Prokofyiç gözlerini ondan ayırmıyor, sadece dudakları oynayıp duruyordu. Akşam yemeğinden sonra herkes dağıldı.

***

"Senin amcan kafadan biraz sakat galiba," dedi Bazarov. Sırtında sabahlığı olduğu hâlde Arkadiy'in yatağının baş ucuna oturmuş, kısa çubuğunu tüttürüyordu. "Böyle bir köyde bu şıklık, düşünebiliyor musun? Ya o tırnakları, tırnakları! Sergiye koysan olur gerçekten!"

"Evet, sen de gördün işte," diye cevapladı Arkadiy. "Fakat zamanında tam bir aslanmış o. Belki ileride bir zaman, sana onun hikâyesini anlatacağım. Kadınların başlarını döndürecek denli yakışıklıymış aslında."

"Bak sen şuna! Hâlâ eski anılarını yaşıyor demek ki. Burada büyüleyeceği kimsenin olmayışı ne yazık! Sürekli ona baktım: O taş gibi sert yakalar ne öyle... Çenesini bile özenle tıraş etmiş. Arkadiy Nikolayiç, bütün bunlar ne komik, değil mi?"

"Belki de öyle ama yine de iyi bir insandır amcam."

"Tarih öncesi bir yaratık! Baban ise gerçekten sevimli. Şiir okuyarak zamanını boşa harcıyor; çiftçilikten pek bir şey anlamasa da yine de iyi yürekli biri."

"Altın gibi bir adamdır babam."

"Çekingen davrandığını sen de fark ettin mi?"

Babasının herhangi bir çekingen davranışını görmemiş gibi başını salladı Arkadiy.

"Bu yaşlı romantikler ne tuhaf insanlar!" diye Bazarov sürdürdü konuşmasını. "Kopacak derecede gererler sinir sistemlerini... Sonra ne olur, elbette ki denge bozulur. İyi geceler! Benim odamda bir İngiliz lavabosu var ama kapısı kapanmıyor. Neyse, bütün bu işleri, yani İngiltere'de yapılan bu tür lavaboların yapımını teşvik etmek gerekir; bu da bir tür kalkınma sayılır!"

Bazarov çıktı, Arkadiy ise tüm bedenini saran bir sevinç duyuyordu. İnsanın kendi evinde, çok iyi tanıdığı bir yatağın üzerinde, sevgili ellerin çabalarıyla dikilip hazırlanan yorganın altında uyuması çok hoş doğrusu! Yorganı yapan eller, belki de dadının o şefkatli,

merhametli ve yorulmayan elleriydi. Yegorovya'yı hatırladı Andrey, derin bir iç geçirdi ve onun öbür dünyada huzur içinde olmasını diledi... Kendi için ise dua etmedi.

Hem Andrey hem de Bazarov derin bir uykuya dalmışlardı fakat evdeki diğerleri uzun bir süre daha uyumamışlardı. Oğlunun dönüşü Nikolay Petroviç'i çok duygulandırmıştı. Yatağa yatmıştı ama mumu söndürmemiş, dirseğini yastığa, yüzünü de eline dayamış, derin düşüncelere dalıp gitmişti. Kardeşi, kendi çalışma odasına çekilmiş, Gambles işi geniş koltuğa kurulmuş ve gece yarısını epey geçene dek oturmuştu taş kömürünün çıtır çıtır yandığı şöminenin karşısında.

Pavel Petroviç soyunmamıştı, sadece o rugan yarım çizme yerine kırmızı bir Çin işi terlik giymişti ayağına. Elinde de "Galignani"nin son sayısı vardı fakat okumuyordu; mavi parlak bir alevin kâh parlayıp kâh söner gibi olduğu şömineye bakıyordu sürekli... Kafasından nelerin geçtiğini Allah bilir ama salt geçmişle ilgili şeyler dolaşmıyordu kafasında: Dikkatini bir konu üzerinde topladığını belli eden üzgün ve gergin bir anlatım vardı yüzünde; insan, kafasını sadece anılara takarsa ancak bu türden bir anlatım yerleşirdi yüzüne.

Arkadaki küçük odada ise büyük bir sandığın üzerinde, sırtında mavi bir hırka ve koyu renk saçlarına gelişigüzel bağlanmış beyaz bir mendil olan genç bir kadın, Feneçka oturuyordu. Arada bir etrafı dinliyor, kâh uyukluyor kâh bir kenarından bir çocuk karyolasının göründüğü, uyuyan çocuğun tekdüze çıkardığı sesin geldiği yarı açık kapıya bakıyordu.

V

Ertesi sabah herkesten önce uyanıp evden çıkmıştı Bazarov. "Vay be, pek de güzel bir yer değilmiş burası!" diye düşündü. Nikolay Petroviç, köylüleriyle hesaplaşırken kendine, yeni çiftliği için ancak bir dönüm, o da dümdüz ve çıplak bir toprak ayırabilmişti. Oraya bir ev, çalışma yeri ve bir de çiftlik binası yaptırmış, bir bahçe düzenlemiş, bir havuz ve iki de kuyu yaptırmıştı. Ne var ki fidanlar pek tutmamışlardı, havuzda çok az su toplanmış, kuyulardaki suyun da çok acı oldukları çıkmıştı ortaya. Sadece kameriyedeki leylaklarla akasyalar gelişip boy atmışlardı; kimi zaman burada çay içip yemek yiyorlardı. Bazarov birkaç dakika içinde bahçedeki tüm yollarını gezmiş, ahıra, tavlaya uğramış, bu arada iki de çocuk bulup onlarla ahbap olmuş ve çiftlikten bir verst kadar uzaktaki bataklığa kurbağa yakalamaya gitmişti onlarla birlikte.

"Kurbağaları ne yapacaksın efendim?" diye sormuştu çocuklardan biri.

"Şunun için lazım," diye ona cevap veren Bazarov, kendinden daha aşağı düzeyde olan insanlara hiç yüz vermez, onlara karşı çok kayıtsız davranırdı, ne var ki yine de onlarda kendine karşı bir güven duygusu vermeyi çok iyi bilirdi. "Kurbağayı alırım önce, karnını yararım ve içinde neler var, onlar orada ne yapıyorlar diye bakarım; aslında sen de ben de birer kurbağa sayılırız, ne var ki biz dört ayakla yürümüyoruz, ayaklarımızın üzerinde yürürüz biz, böylece hem sen hem de ben içimizde nelerin olduğunu öğrenmiş oluruz."

"Bunu öğrenmek çok mu gerekli sana?"

"Eğer sen hastalanırsan ve seni iyileştirmek de bana düşerse, yanlış ilaç vermemem için gerekli."

"Sen dohtur musun ki?"

"Evet."

"Vaska, duydun mu bak, seninle biz kurbağaymışız, efendi öyle söylüyor. İnanılmaz bir şey!"

"Ben onlardan, kurbağalardan korkarım," dedi Vaska. Bu, yedi yaşında, sırtında dik yakalı gri bir gömlek, saçları saman sarısı renginde, yalın ayak bir çocuktu.

"Nesinden korkuyorsun onun? Kurbağa adamı ısırır mı?"

"Haydi bakalım filozoflar, suya girin artık!" dedi Bazarov.

Bu arada Nikolay Petroviç de uyanmış, hemen Arkadiy'in odasına gitmiş ve onu giyinmiş bulmuştu. Üzerine güneşlik gerilmiş olan taraçaya çıktılar baba ile oğul; korkuluğun yanındaki bir masa üzerinde, leylak buketleri arasında bir semaver kaynıyordu. Bir gün önce kendilerini kapıda karşılayan küçük kız gelip incecik bir sesle, "Fedosya Nikolayevna kendilerini pek iyi hissetmiyorlar, bu nedenle gelemeyecekler; çayı siz mi vereceksiniz yoksa Dunyaşa'yı mı göndersin diye sormamı emrettiler," dedi.

"Kendim ikram ederim, kendim," diye aceleyle cevap verdi Nikolay Petroviç. "Sen, Arkadiy, sen çayı neli içersin, kaymaklı mı, limonlu mu?"

"Kaymaklı," dedi Arkadiy ve kısa bir süre sustuktan sonra sorar gibi, "Babacığım?" dedi.

Nikolay Petroviç şaşırmış bir hâlde oğluna baktı.

"Efendim," dedi.

Gözlerini yere indirdi Arkadiy.

"Özür dilerim babacığım, sorum belki sana pek yersiz gibi gelebilir," diye başladı Arkadiy. "Sen dün benimle açık konuştuğun için benim de açık konuşmam gerekir... Sen bundan rahatsız olmazsın ya?"

"Söyle."

"Bana cesaret verdiğin için şunu sormak istiyorum... Acaba Fen... Yani o, çayları onun koyması gerekirken ben burada olduğum için mi gelmiyor buraya?"

Yavaşça arkasını döndü Nikolay Petroviç.

"Belki," dedi sonunda. "O sanıyor ki... Utanıyor o…"

Gözlerini yerden kaldırıp babasına baktı Arkadiy.

"Boşuna utanıyor. Bu konuda benim ne düşündüğümü sen biliyorsun bir kere (bunları söylemek Arkadiy'in pek hoşuna gitmişti), ikincisi ise senin yaşayışını, senin alışkılarını zerre kadar olsun değiştireceğimi düşünür müsün? Ayrıca senin kötü bir seçim yapacağına asla inanmam; eğer onunla aynı evde yaşamak istiyorsan